

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

VIII. De Matrimonij Impedimentis generatim.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62672)

Sacramentum esse asserentem, non actu, sed habitu, quasi diceret, non, dum actu id contrahunt, sed statim ac baptizantur, aut saltem post baptismum renovant consensum, Sacramentum effici; ne otiosa sit potentia nunquam reducibilis in actum. Rationem reddunt; quod infidelium conjugium suscepto Baptismo ratum & insolubile evadat: & Christi cum Ecclesia conjunctionem non minus perfecte significet, quam initum & consummatum à baptizatis. Unde, sicut initum à baptizatis, sic & à Judæis & paganis contractum matrimonium ipsa Baptismi susceptione aut hanc secuta consensus renovatione in Sacramentum transire, inferunt.

167. Sed ejusmodi conjugium in Sacramentum unquam transire, cum *cit. Ledesma q. 59. art. 2. & Vasquez cit. disp. 2. cap. 10. merito negant cit. Coninck disp. 23. dub. 2. concl. 7. Pontius cap. 9. n. 8. Perez f. 11. n. 5. Diana p. 3. Tract. 4. resol. 253. & alii.* Ratio est; quia matrimonium Sacramentum non est, nisi quando celebratur & existit ejus contractus; cum ad Sacramenti statum elevatus sit ejus contractus, secundum Leges humanas perfectus, sive traditio & acceptatio mutua corporum ad individuum Societatem vitæ & actus ex se aptos ad generationem proles. Cum ergo, neque suscepti Baptismi, neque post hunc renovati consensus tempore, contractus nuptialis actu sit, infidelium conjugium neutro tempore verum novæ Legis Sacramentum evadet. Hoc profecto non asseruit Doctor Angelicus; quia *art. cit.* Sacramenti nomen non strictè, pro signo Practico gratiæ sanctificantis; sed pro merè Speculativo, unionem Christi cum Ecclesiâ representante, accepit: quæ representatio secundum ipsum infidelium matrimonio actu non convenit, nisi post Baptismi susceptionem, *cit. Perez n. 7.*

Neque susceptione aut renovatione illa conjugium in verum Sacramentum transire, & ex opere operato conferre gratiâ, persuadet ratio; quia omnimodam insolubilitatem & unionis illius perfectam significationem infidelium conjugium non consequitur ex eo; quod evadat Sacramentum: sed partim ex eo; quod dissolutionis à Deo aliquando permissa causa, scilicet Christianæ Religionis favor, cesset: partim verò ex matrimonii consummatione: postquam, neque ingressu Religionis, neque Apostolicâ dispensatione, solvi potest.

ARTICULUS VIII.

De Matrimonii Impedimentis generatim.

SUMMARIUM.

168. *Impedimenta alia Impedientia, alia Dirimentia sunt.*
169. *Utraque enumerantur.*
170. *Etiâ dirimentium quadam prodiva Jure Humano,*
171. *Sine mutatione Materie aut Formæ Sacramenti Matrimonij,*
172. *Determinatè requisita à Christo Domino,*
173. *Istius contractum subjiciente dispositioni Ecclesiæ:*
174. *A qua mutatus est, introductu variis impedimentis,*
175. *Omnes, etiam Principibus infidelibus subiectos,*
176. *Et solos fideles afficientibus.*
177. *Pro infidelibus subditis suis infideles,*
178. *Et fideles etiam Principes impedimenta Nuptialia statuere possunt.*

179. *Præ*

179. Pro fidelibus ea neque infideles,
 180. Neque etiam fideles Principes Secu-
 lares:
 181. Neque ipsi etiam Episcopi statuunt:
 182. Nisi Apostolica auctoritas acce-
 dat.
 183. Consuetudinem circa ea aliquid
 posse, quidam negant:
 184. Nisi ejus violatio generet scanda-
 lum:
 185. Vel expresse approbetur à Papa.
 186. Verius est, etiam eâ Impedimenta
 introduci posse,
 187. Et abrogari:
 188. Nisi sit irrationabilis, vel non legi-
 time prescripta.

168. **U**T maris ac feminae ad prolis generationem conjunctio sanctorum firmiterque & Reipublicae utilior foret, eam non temere, sed delectu & circumspeditione maximam iniri, Jura voluerunt, positae non paucis Matrimoniorum obstaculis sive, ut vocamus, Impedimentis: quorum tamen non eadem omnium vis est: sed quaedam nuptiarum Justitiae duntaxat & Honestati: alia etiam Valori obstant, & illas reddunt inutiles, dirimuntque. Istorum sive dirimentium omnino septendecim enumerantur & cogi solent in sequens tetraſtichon, memoriae subsidio potius quam tractationis aut Decretalium ordini accommodatum.

*Error, Religio, triplex Cognatio, Crimen, Cultus disparitas, Vis, Ordo, Ligamen, Honestas, Raptus, Clandestina fides, Imposcœundi, Etas, Affines solvunt connubia cum-
 tia.*

Quorum primò locò relatus Error non eum solum, qui circa personae contra-

hensis substantiam, ut loquuntur, sive individuum: sed illum etiam, qui circa contrahentium alterius conditionem servilem versatur, comprehendit. Conjugium solum impediendum plenam dodecadem aliqui recensent. Alii, nec malè, ea complectuntur quinario, redactò in versum,

*Interdico, Dies, Votum, Sponsalia,
 Crimen.*

Quò nonnulli omisum, & addendum existimant. Catechismus. An rectè aut fecus, planum fiet Tit. 16. quò locò, Voto ac Sponsalibus jam præmissis, hæc impedimenta vocabuntur ad examen.

Priorum, sive dirimentium, tria, Errorum circa personam, Vim seu metum, & Honestatem publicam sive istius Justitiam ad præsentem: reliqua ad sequentes hujus Libri Rubricas, Gregorianam compilationem secutus, discutiam, exceptò, & ad Librum V. rejectò Raptu: cujus nuptiale impedimentum spectantes textus istius Tit. 17. sunt subjecti. Priusquam autem singulorum explicationem aggrediamur, de iis agendum generatim: & origo saltem seu causa efficiens impedimentorum est perquirenda.

Et ea quidem non omnia Naturali aut Divinò: sed quaedam, imò potiora, Humanò & Ecclesiasticò Jure introducta, patentius est, quàm ut inficiari quis audeat, vel opus sit demonstratione.

An etiam, quæ istò introducta sunt, conjugiorum valori obesse possint, in dubium & quæſtionem vocari sine nota temeritatis, imò Hæreseos crimine, amplius non potest, postquam ea res à S. Synodi Tridentinae PP. est definita Sess. 24. cujus Canon. IV. est, *Si quis dixerit, Ecclesiam non potuisse constituere impedimenta, matrimonium dirimentia, vel in iis constituendis errasse, Anathema sit.*

H

Ante hanc

Ante hanc autem sacræ & Oecumenicæ Synodi definitionem, ea de re non pauci ambigebant; & ex ipsis illius PP, Episcopi omnino quadraginta alique DD, non pauci in ea sententia in initio fuerunt; ut Nuptialia hujusmodi impedimenta constituendi potestatem penes Ecclesiam non esse, assererent.

171. Neque, in speciem saltem, levis momenti ratio fuit, quâ ad eam potestatem huic negandam sunt inducti; quia fidelium Matrimonium non solum contractum, sed insuper unum ex septem Novæ Legis Sacramentis, à Christo Domino institutis, esse, ab eadem S. Synodo *Seff. cit. an. 1.* est definitum; ab Ecclesia autem sicut novum institui, sic à Christo instituta Sacramenta, eorum Materiam aut Formam, huic aut illi aliquid addendô vel detrahendô, mutari non posse, dogma est ejusdem, *Seß. 21. de Communione cap. 2.* declarantis, *Hanc potestatem perpetuò in Ecclesia fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione; sed non nisi salvo à illorum substantiâ statueret &c.* Ex quibus verbis, circa Materiam & Formam, ad Sacramentorum substantiam vel maxime pertinentes, aliquid novi statui & mutari ab Ecclesia non posse, indubitatè defumitur; ac proinde sicut, ut aqua Baptismi, Panis aut Vinum Eucharistiæ Materia: verba *Ego te baptizo &c.* *Hoc est enim Corpus meum*, illorum Sacramentorum Forma non sint: ita etiam; ut persona v. g. fervilis aut in conjugis mortem machinata, quæ ad matrimonium contrahendum antè habilis: consensus seu contractus v. g. clandestinus, qui antè legitimus aut sufficiens erat, jam tales non sint, Ecclesia efficere non posse videtur; cum ita non minus Matrimonii, quàm Baptismi aut Eucharistiæ, Materia aut Forma varientur.

172. Sed inconcussa manet Veritas Catho-

lica & firmâ fide tenendum est, introduci ab Ecclesia posse impedimenta, conjugium non solum impediencia, sed etiam dirimentia, personas aliquas ad id contrahendum reddendô inhabiles, aut ipsam matrimonialem contractum sine certa solennitate, v. g. aliter, quàm propriò Parochô & duobus vel tribus testibus presentibus, celebratum, irritandô; quia Ecclesia hoc faciendô Materiam & Formam Matrimonii, à Christo determinatè institutam, non mutat, sed utramque relinquit invariata; quantumvis enim id statuendô in personis aut ad contractum exegerit aliquid, quod ad conjugii valorem requisitum antè non fuit: hoc tamen agendô non fecit, ut legitimus sive 173. inter personas Jure Humano approbatus, & modò, eodem præscriptò, celebratus contractus non sit, maneatque secundum Divinam institutionem determinata Materia & Forma Sacramenti Matrimonii: sicut, qui aquam, panem aut vinum corrumpit, non mutat materiam & formam Sacramentorum Baptismi & Eucharistiæ à Christo Domino institutas, ut rectè advertunt Sanchez *Lib. 3. de Matrim. disp. 4. n. 7. & 10.* Laiman *Lib. 5. Tract. 10. p. 2. cap. 4. n. 2.* & Palao *Tract. 28. disp. 2. p. 13. §. 2. n. 4.*

Confirmantur ista primò; quia Sacramentum Matrimonii incipit ab istius contractu inter homines legitimo, hoc est à personis ad eum celebrandum Jure Humano habilibus, & cum solennitatibus eodem approbatis in itò: quem dum Christus ad Sacramenti dignitatem elevavit, quæ personæ ad illum habiles, quæve in eo solennitates observandæ sint, relinquit arbitrio Humanæ & Ecclesiasticæ potestatis: quæ proinde, sicut ad cæteros, sic etiam ad Matrimonialem contractum celebrandum personas habilitare vel reddere inhabiles, eique celebrando formam & sola-

& solemnitates præscribere potest, prout ad Reipublicæ Christianæ bonum & ream gubernationem Fidelium expedire iudicabit.

Confirmantur secundò antiquissimâ praxi Ecclesiæ, irritantis Matrimonium extortum gravi & injusto metu, *arg. c. Cùm locum 14. c. Veniens 15. & c. de Sponsal. & Matr. inter eos, qui in alterius conjugis mortem sunt machinati, can. Si quis vivente, 31. q. 1. c. Super eo 3. De eo, qui duxit & c. inter servum & liberum, illius conditionem ignorantem, c. Proposuit 2. & c. fm. de Conjug. servor. in initum, & clandestinum, cit. Sess. 24. cap. 1. V. Qui aliter, de Ref. Matr.*

175. Dubium nunc est primò, quinam legibus & impedimentis nuptialibus afficiantur. Et Divini quidem ac Naturalis Juris impedimentis omnes planè homines affici; atque idcirco inter patrem & filiam, matrem & filium & cum conjugato inita matrimonia infidelium, cùm ad Christianam fidem convertuntur, dissolvenda, res est omnino explorata. Ecclesiasticò autem Jure introductis fideles sive baptizatos omnes, etiam infidelibus Principibus subiectos, eosque solos: non etiam infideles affici, cum Soto in 4. dist. 42. q. 2. art. 2. & VV. aliis tradunt Tannerus *disp. 8. de Matrim. q. 4. dub. 1. n. 20.* Laiman *cit. Tract. 10. p. 4. p. 1. n. 3.* Pontius *Lib. 7. de Matrim. cap. 1. n. 7. & cit. Palao disp. 4. p. 1. n. 3.* Ratio de fidelibus est; quia Ecclesiastici legislatoris per totum Orbem diffusæ potestati fideles indiscriminatim omnes subjiuntur; & propterea, sicut cæteris Ecclesiæ universalibus, sic & Connubialibus ejus legibus adstringuntur, *arg. can. Enim verò 4. can. Nulli 5. dist. 19. c. 1. & c. fm. de Constitut. De Infidelibus autem; quòd, cùm per Baptismi januam Ecclesiam ingressi non sint, Constitutionibus Canonicis non*

arctentur ex rescripto Innocentii III. relato *c. Gaudemus 8. de Divortii*, uti & S. Gentium Doctoris 1. Corinth. *cap. 5. cujus v. 12. Quid mihi, inquit, de iis, qui foris sunt judicare?*

Dubium secundò est, an impedimenta conjugum dirimentia introducere valeant Principes & similes Magistratus Infideles. Pro subditis infidelibus illa statui ab his posse, S. Thomæ in 4. dist. 39. *q. unic. art. 2. Navarri Manual. cap. 22. n. 48. Sanchez Lib. 7. disp. 3. n. 5. & aliorum sententia communis, ratioque expedita est; quia infidelium conjugia non sunt Sacramenta, sed contractus merè Civiles; atque idcirco, sicut contractus alii, subiecta potestati legislativæ Principum ac magistratum suorum; ut hi pro communi bono Reipublicæ, sicut aliis contractibus præscribere certam formam & solemnitates, ad eosque celebrandos personas quasdam v. g. prodigos aut pupillos reddere inhabiles, sic idem valeant respectu contractus nuptialis; cùm ipsorum subditi infideles, sicut quoad alios, sic etiam quoad nuptialem contractum Ecclesiasticis legibus non subjiuntur, v. 12. & c. Gaudemus cit.*

178. Simili modo pro infidelibus, in territorio Ecclesiæ temporali degentibus, ut subditis suis Papa, & Christiani Principes alii pro iisdem, in regnis ac provinciis suis commorantibus, leges connubiales irritantes ferre possunt; ut contra has inita ab infidelibus conjugia perinde, ut quæ à talibus contra Principis aut magistratus sui Gentilis, aut à fidelibus contra sacros Canones ea irritantes contrahuntur, viribus ac valore destituantur; cùm enim infidelium conjugia, ubicunque inæantur, non sint vera & propriè dicta Sacramenta, sed contractus merè Civiles ac Politici, sicut cæteri eorum contractus, non ad finem supernaturalem, sed ad bonum dñ-

num duntaxat temporale Reipublicæ humanæ ordinati, sic & contractus nuptiales à Principibus & magistratibus temporalibus sibi promulgatis legibus Connubialibus subiciuntur; ut aded, sicut contractus cæteri vg. alienatio rerum immobilium, sic etiam nuptiæ contra leges irritantes ab ipsis promulgatas celebratæ, irritæ sint, ut cum S. Thoma *cit. disp. 59. q. unic. art. 1.* Glossa *in can. Siquis ancillam 3. V. Et legibus, 29. q. 2.* Steph. Gaëta *in can. Ad limina, 30. q. 1. art. 4. n. 435.* observant Navarr. *cit. cap. 22. n. 48.* Bellarminus *Lib. 1. de Matrim. cap. 21. § 22.* & Sanchez *cit. disp. 3. n. 7.*

179. Dubium tertio est, an Principes infideles leges Nuptiales condere possint pro fidelibus suæ jurisdictioni subjectis. Ratio dubitandi est; quod ejusmodi leges sint justæ, & ab habente potestatem latæ circa contractum suæ potestati subjectum: eaque potestas restricta non sit lege Divinâ, neque etiam Ecclesiasticâ, de contractu nuptiali disponendi facultatem Ecclesiæ reservante; cum hujusmodi lege Ecclesiastica non ligentur, hoc ipsi; quod Ecclesiam ingressi non sint per Baptismum, v. 12. *§ c. Gaudemus cit.* Quæ ratio apud *cit. Sanchez n. 7. & Perez disp. 21. f. 5. n. 3.* tantum potuit; ut contra infidelis sui Principis legem irritantem à fidelibus eorum subditis inita conjugia, perinde ut ea, quæ contra tales illius leges à subditis infidelibus, & à fidelibus aliis cum Juris Ecclesiastici impedimento contrahuntur, pro irritis habeant.

Sed ratione multò meliori Principi infideli eam potestatem respectu fidelium, temporali ipsius jurisdictioni subjectorum, competere, hósque Connubialibus illius legibus affici, cum Soto *in 4. diff. 42. q. 2. art.* negant Tannerus *de Matrim. thesi 137.* Laiman *cit. cap. 1. n. 3.* Pontius *cit. cap. 1. n. 7.* Hurtad. *de Matrim. disp.*

12. n. 7. & *cit. Palao disp. 4. p. 1. n. 3.* quod, sicut personæ & res consecratæ ipsâ consecratione, sic etiam contractus fidelium matrimonialis ipsâ ad statum & dignitatem Sacramentalem elevatione potestati Ecclesiasticæ fuerit subjectus; ut de eo tanquam de re spirituali & ipsa ad statum illum elevatione à Christo Domino ad finem supernaturalem & animæ salutem ordinatâ, disponere solius Ecclesiasticæ sit potestatis, *arg. can. Certum 3. diff. 10. can. Si Imperator 11. diff. 96. c. Decernimus 2. c. Quanto 3. de Judiciis Co.* Confirmatur hæc ratio; quia fideles, sicut in cæteris ad spirituales animæ salutem ordinatis, sic etiam in contrahendis matrimoniis adstringuntur legibus Ecclesiasticis; ut ab ipsis, quocunque locò degentibus, contra sacros Canones inita conjugia invalida, & contra valida sint, quæ secundum eos coalescunt. Unde consequens est, eos non affici impedimentis nuptialibus promulgatis à Principe infideli; quia aliàs huic adtribuenda esset potestas irritandi conjugia à fidelibus inita secundum sacros Canones, & vicissim contra hos, cum clausula irritante promulgatos, inita validandi; ac proinde circa fidelium, temporali suæ jurisdictioni subjectorum, conjugia Principis terreni & pagani potestas major quàm Ecclesiæ foret.

Ex his planè evanescit ratio dubitandi; quia nuptialis fidelium contractus Principis infidelis, impedimenta proponentis, potestati ipsâ ejus ad sacramentalem statum elevatione substractus & Ecclesiæ est subjectus. Unde

Dubitationis quartæ, de Principum 180. fidelium circa impedimenta matrimonialia potestate moveri solitæ, satis expedita resolutio est, post elevationem illam Divinâ autoritate factam, impedimenta, nuptiarum valori & honestati obstantia, pro fide-

pro fidelibus introduci ab ipsis ullave aliâ, præterquam Ecclesiasticâ, auctoritate non posse, ut cum Ant. de Butr. in c. 1. n. 12. Panormit. *ibid.* n. 9. Felino n. 10. Alex. de Nevo n. 21. Turrecremata in can. 1. *Causa 30. q. 3. art. 6. ad 1.* Gaeta in can. *Ad limina cit.* §. 4. n. 299. & VV. aliis docent Sylvester V. *Matrimonium. q. 8. d. 1.* Sotus *cit. q. 2. art. 2. ad 2.* Covarruvias de *Sponsal. p. 2. cap. 6. §. 10. n. 16.* Bellarmin. *Lib. 1. de Matrim. cap. 32. cit.* Pontius *cap. 2. n. 3.* Palao n. 3. & Fagnanus in c. *Utrum 1. de Cognat. Spirit. n. 22.* in eam rem & merito allegans D. Thomam in *4. dist. 42. q. 5. art. 2. ad 4.* ubi disertè ait, *Prohibitio legis humana non sufficit ad impedimentum matrimonii, nisi interveniat auctoritas Ecclesie, qua idem etiam interdicit: cujus rationem præmisit; quòd Sacramenta Ecclesie, sicut est matrimonium, humanis legibus non subdantur. Cujus ratio ulterior est; quia fidelium matrimonium ipsâ ad Sacramentalem statum elevatione contractus politicus ac civilis esse desit, & capit esse sacer ac spiritualis; ac proinde Ecclesie subiectus, c. Decernimus c. Quanto cit. c. Si iudex 12. ibi Quia de re spirituali est, de Sent. excom. in 6. Sc. ut, sicut §. Hinc colligitur, post can. Euphemium 2. q. 3. Gratianus ait, post elevationem illam Matrimonia fidelium regantur Jure Poli, non Jure Soli, & Princeps eique similis Magistratus secularis, sicut de persona, ante sacram Ordinationem vel Religiosam professionem ipsi subiecta, post Ordinationem & professionem illam, sicut etiam post elevationem illam de fidelium conjugis legali aliave ordinatione decernere nihil amplius possit, arg. can. Si Imperator cit. c. Ecclesia 10. de Constitut. c. Quamquam 4. de Censibus, in 6. Auth. Cassa, C. de SS. Eccles. Sc.*

Non parùm roboris huic rationi addit decretum S. Synodi Tridentinæ *Sess. 24. cap. 1. de Ref. Matrim.* cujus pr. de fidelium matrimoniis agens, ea clam inrata & vera matrimonia fuisse affirmat, quamdiu ea Ecclesia irrita non fecit: & Anathemate damnat eos, qui eadem, uti & à filiis familias sine consensu parentum contracta, irrita esse, & parentes ea rata vel irrita facere (cujuscunque secularis statuti vigore) posse, affirmant. Quod ulterius confirmatur ex eo; quia de causis matrimonialibus, inter fideles exortis & deductis in judicium, cognoscere nequit curia secularis, ex rescripto Honorii III. c. Tuam 3. de Ord. cognit. Alexandri III. c. Causam 7. *Qui filii legitimi* & Synodali definitione Trident. *Sess. cit.* cujus de Sacramento Matrimonii Canon. 12. est, *Si quis dixerit, causas matrimoniales, inter fideles exortas, non spectare ad judices Ecclesiasticos, Anathema sit.* Cujus Dogmatici canonis ratio est; quia ipsâ ad statum Sacramentalem elevatione fidelium matrimonium istiusque causæ subtractæ fuerunt seculari, & Ecclesiasticæ jurisdictioni subiectæ; ut de ejus causis cognoscere & definitivè pronuntiare nequeat potestas & Curia secularis. Ergo multo minùs matrimoniis inter fideles contrahendis ponere leges & impedimenta constituere eadem potestas & curia valebit; cum recepta & Magistralis Regula sit, *Cujus quis in aliqua materia non sortitur forum, ejus etiam legibus non ligatur, arg. c. fin. de Constitut. in 6. §. l. fin. ff. de Jurisdic. quam cum Joan. Andr. in c. Per venerabilem 13. Qui filij legit. V. Imperator autem, Ant. de Butr. in Rubr. de Consuet. n. 7. & Socino Lib. 4. consil. 79. n. 9. tradit Fagnanus cit. n. 22. quia legem in aliqua materia ferendi potestas major est, quam potestas de causis, in ea materia exortis, co-*

tis, cognoscendi & pronuntiandi; cum hæc ab illa tanquam fonte dimanet, in eaque includatur; ut locus sit Regulæ, *Cui licet, quod est plus, licet utique, quod est minus*, quæ est *53. in 6.* Unde non apparet, quâ ratione laicis, qui de matrimoniorum inter fideles initorum valore & honestate cognoscendi ac pronuntiandi potestate carent, adstrui valeat potestas promulgandi leges, matrimonia alias valitura irritantes.

Dubium quartò est, quibus in Ecclesia competat potestas, impedimenta conjugum dirimentia introducendi. Et Romano quidem Pontifici tanquam supremo Ecclesiæ Legislatori eam competere, Orthodoxorum nemo est, qui in § 81, dubium & quæstionem vocet. De Episcopis autem aliisque Prælati, jurisdictionem quasi Episcopalem in certi territorii clerum ac populum obtinentibus, dubitandi ratio minimè levis est; quòd isti in sua quisque diocesi possint omnia, quæ in Christiano Orbe toto potest Papa, nisi aliqua ab isto suæ dispositioni specialiter sint reservata: quod post Abulensem in *Matth. cap. 16. quæst. 87.* Regulæ instar statuunt Sotus *Lib. 10. de Jusfit. q. 1. art. 3.* Gambara *de Offic. Legari Lib. 10. à n. 466.* Sanchez *Lib. 1. disp. 61. n. 3.* & alii: à Papa autem potestatem illam inferioribus Prælati ademptam, & sibi specialiter reservatam, nullam expressum reperitur.

Sed Regulam hanc nullo Jure esse fundatam, jam ostensum *Lib. 1. Tit. 30. à n. 81.* eamque, nisi variè limitetur, omnino falsam, præter alios pronuntiat Suarez *Lib. 6. de LL. cap. 14. n. 6.* & multis comprobatur Fagnanus *in c. Perniciosam 1. de Offic. Ordin. n. 29. & à n. 55.* quia, ut iste prolixâ deductione à n. 31. ostendit, Episcopi jurisdictionem suam immediatè accipiunt à Romano Pontificè: à quo in partem sollicitudinis,

non in potestatis plenitudinem vocantur, *can. Qui se fecit. 2. q. 6. & c. Ad bonorem 4. de Arb. & Usu Pall.*

Quare impedimentorum conjugia irritantium introductio Romano Pontifici, non solum ex Apostolicis constitutionibus vel Conciliorum Oecumenicorum decretis, aut perantiqua & universali Ecclesiæ consuetudine, ut cum non paucis Interpp. & DD. volunt Covarruvias *de Sponsal. p. 6. cap. 6. §. 10. n. 16.* & cit. Sanchez *Lib. 7. disp. 1. n. 10.* sed, hac & illis seclusis, ipsi soli etiam competit; quòd inferiorum Ecclesiarum Prælati eam generaliter concessam, Jure expressum non reperitur, ut cum Anchorano *Constit. 239. n. 1.* docent Fagnan. *in c. cit. n. 63.* Perez *de Matr. disp. 21. f. 5. n. 7.* & Card. de Lugo *Lib. 1. Resp. Moral. dub. 45. à n. 1.* ubi super factò Archiepiscopi, ad promovendam observantiam decretorum Conciliorum Lateranensis *c. fin. pr. de Clandest. de spons.* & Tridentini *Sess. 24. cap. 1. §. Cui malo, de Ref. Matrim.* non præmissis denuntiationibus celebranda conjugia in sua diocesi irritantis, consultus, eum potestatis suæ limites egressum, ab eoque propositum decretum irritantis valore destitui, respondit. Ratio est; quia ea potestas Episcopis non competit ex sua Ordinatione; cum ex ista præcisè actualem jurisdictionem in aliquod territorium aut subditos non habeant, ut patet in Episcopis merè Titularibus: sed eam immediatè accipiunt à S. Petri successoribus, Pontificibus Romanis: à quibus, dum in partem sollicitudinis vocantur, ejusmodi impedimenta introducendi potestatem ipsis communicari consuevisse, non constat: neque propter rei gravitatem publicè expediebat.

Neque hanc nostram doctrinam evertit; quòd, impedimenta quædam, etiam irritantia, olim ab Episcopis & à Conciliis

Conciliis Provincialibus vel Nationalibus introducenda, perhibeantur à Pontio *cit.* n. 12. quia ab his introductorum aliqua à Sede Apostolica rejecta & explosa, idem fateatur: alia verò impedimenta, ejusdem summæ Sedis auctoritate vel ratificatione accedente, constituta sunt aut approbata. Quò modò impedimentorù matrimonia dirimentium introductionem Episcopis competere, in dubium nemo vocat.

183. Dubium quintè & non magis expeditæ Resolutionis controversia est, an impedimenta matrimonium dirimentia introducendi vim aliquam habeat Consuetudo. Huic certè eam negat Glossa *fin. in c. 1. de Cognat. Spirit.* Joan. Andr. & Anchoranus *in c. Quod super 5. de Consang. in fine*, Gaëta *cit.* §. 4. n. 269, & alii, eà persuasi ratione; quòd consuetudo, si ejusmodi impedimenta nova introducendi, ea etiam ab Ecclesia constituta abrogandi vim obtineret; cùm ei, sicut Jus novum introducendi, *can. Consuetudo 5. dist. 1. & l. De quibus 32. ff. de LL.* sic etiam ab humana, tam Ecclesiastica quàm Seculari, potestate constitutum abrogandi, eive derogandi vis adstruatur, *c. fin. de Consuet. & l. De quibus cit. Suarez de LL. Lib. 7. cap. 18. n. 2. & Salas de LL. dist. 19. f. 10. n. 78.* ab Ecclesia autem constitutorum impedimentorum dirimentium aliquod abrogandi vis ipsi non obscure adempta videatur *c. Quod super cit.* ubi intra gradus Jure prohibitos conjugium permittens Consuetudo, tanquam corruptela, disertè reprobatur. Accedit; quòd, licet *c. Super eo 3. de Cognat. Spirit.* Consuetudini ejusmodi vis adstruatur, hæc tamen ei non competat, nisi ex Matrimonii contra eam contractis, sive ex conjunctione personarum, quas ea ad matrimonium inhabiles reddit, scanda-

lum pullulet, juxta *c. 1. cit.* ibi, *Nisi 184. consuetudo Ecclesia, que scandalum generat, aliter se habere noscatur: ex quibus verbis c. Super eo cit.* interpretationem petendam, in illius textum cum Glossa *V. Consuetudo*, notant Panormit. n. 4. Ant. de Butrio *in fine*, & Alexand. de Nevo à n. 18.

Majorem quidem vim in proposita materia Consuetudini adstruunt alii: qui tamen cum *cit.* Pontio *Lib. 6. cap. 5. n. 6. & Fagnano in c. 1. cit. n. 18.* ad eam, ut conjugiorum valori obflans impedimentum inducat, insuper exigunt consensum summi Pontificis, sive expressam istius approbationem, cùm; quòd eadem potestas exigatur ad legis abrogationem, quæ necessaria est ad ejus constitutionem, *arg. c. Cum jam dudum 18. de Preb. & dignit.* tum verò; quòd *c. Super eo cit. & c. Quòd dilectio 3. de Consang. & Affinit.* allegatæ Consuetudines ab Alexandro & Celestino utroque ejus nominis Papa III. expressè sint approbata: eaque approbatione transferint in naturam Constitutionis, secundum Hostiens. *in c. 1. de Sponsa duor. n. 1. & Turrecrem. in can. Placuit 13. dist. 32. art. 2.*

Sed malè; cùm specialis hujusmodi consensus non intervenerit in consuetudinibus *c. cit.* quia matrimonia secundum ipsas, ante memoratorum summorum Ecclesiæ Antistitum approbationes contracta, ab his pro validis habentur: tum verò; quia *c. fin. l. De quibus cit. & l. fin. C. Qua sit longa consuet.* generaliter approbata est omnis consuetudo, quæ congrua est rationi & legitime præscripta. Unde Legislatoris consensum, qui per conditos ab eo canones & leges Consuetudinarias habetur, ad consuetudinem sufficere, Panormit. *in c. fin. cit. n. 13.* Rochi de Curte *Tract. de Consuet.* f. 4. n. 14. *cit.* Suarez *cap. 13. à n. 6. &*

6. & aliorum primi nominis & notæ Interpp. ac DD. communis est sensus.
186. Quare Consuetudini, etiam à Papa specialiter non approbatæ, dummodo ea juxta *c. fin. cit.* rationalis & legitime præscripta sit, nova ejusmodi impedimenta introducendi vim cum Navarro *Manual. cap. 22. n. 83.* generaliter & merito tribuunt *cit.* Suarez *cap. 19. n. 26* Sanchez *disp. 4. n. 11.* Palao *Tract. & disp. 3. p. 4. §. 2. n. 11.* Perez *disp. 21. sect. 6. n. 5.* & Gonzalez *in c. 1. hâc Rubrica n. 22.* partim propter textum *c. 1. cit.* junctâ Glosâ *V. Lege & c. Super eo cit.* ubi, an personæ aliquæ conjungi valeant, aut secus, Metropolitanæ & vicinarum Ecclesiarum consuetudo, quæ viget: non etiam, an ista à Sede Apostolica approbata, vel ejus violatio cum scandalo conjuncta sit, inquiri jubetur; partim verò; quòd consuetudine, quæ rationi congrua & legitime præscripta est, antiquum Jus abrogari & novum introduci posse, generalis Regulæ instar desumatur ex *c. fin. cit.* eaque novum Festum, Jejunium, inhabilitatem ad beneficium introduci posse, passim receptum sit apud DD. Cur non etiam nova impedimenta, obstantia valori conjugiorum? cum huic non adverteretur; quòd ea constituendi potestas Sedi Apostolicæ reservata, vel soli immediatè concessa sit à Christo; quia reservatio & concessio ista solummodo excludit potestatem legislativam Secularem & Ecclesiasticam, Papali inferiorem. Non etiam Consuetudinem rationabilem & legitime præscriptam: cui ea vis *c. cit.* satis stabilitur.
187. Non majorem vim habet contra eam allata ratio; quia eidem consuetudini, sicut Festum aut Jejunium, sic etiam impedimentum Matrimoniale tollendi vim cum Innocentio *in c. 1. cit. in fine*, haud agrè Sanchez *cit. disp. n. 14.* & alii con-

cedunt, permoti partim *arg. s. 1. c. Super eo & c. fin. cit.* in iisque fundatâ Regulâ generali: partim verò; quòd ejusmodi impedimenta tolli valeant: imò aliqua sublata aut restricta sint lege Ecclesiasticâ, *c. Non debet 8. de Consang. & Affinit. & à Trident. Sess. 24. cap. 3. & 4. de Ref. Matr.* quam, quæ rationabilem reddunt, novæ causæ & circumstantiæ, rationabilem etiam reddere valent consuetudinem, per tradita à Sylvestro *V. Consuetudo, q. 1. n. 2.* & Rocho de Curte *l. cit. f. 2. n. 15.*

Neque admodum urget *c. Quòd super cit.* textus; quia intelligendus est de Consuetudine, non congrua rectæ rationi, vel non legitime præscripta, ut probè advertit Palao *cit. §. 2. n. 5.* cum, quæ ita præscripta & rationalis est, habeat vim legis, *c. fin. cit.* & pro ista suscipiatur, *can. Consuetudo cit.* Gonzalez *in c. Quòd super cit. n. 2.*

ARTICULUS IX.

De valore Conjugiorum, cum Juris Ecclesiastici impedimento initorum ab Hæreticis.

SUMMARIUM.

189. Invalidè hi contrahunt cum Naturalis & Divini,
190. Voti solennis,
191. Et secundùm multos cum quorundam Ecclesiastici Juris impedimento:
192. Quocum inira pro validis alii habent,
193. Vi Consuetudinis,
194. Legitimò tempore præscripta,
195. Et non deficientis in consensu legislatoris,
196. Vel rationabilitate,
197. At-